

Det är lika delar äckel och attraktion

Smyckekonstnär Märta Mattsson har i 10 år omvandlat stora insekter till vackra smycken. Nu är det dags för jubileumsutställning.

Utifrån är det inte mycket som avslöjar vad som pågår i Märta Mattssons ateljé. En färgglad glassgubbe står nonchalant lutad mot fasaden och vita tygstycken täcker fönstren. En nyfiken hundnos pressad mot dörrens glasruta är det första som skvallrar om aktivitet. Innanför dörren välkomnar en liten ivrig jycke. Inne i den gamla mjölkbutiken är det svalt trots solskenet utanför. Väggarna är vitmålade och det är möblerat med flera arbetsbord, ett dragskåp och en soffhörna. En vägg är fylld med uppnålade prover, material, skisser, bilder och pryttlar för inspiration.

Märta Mattsson är smyckekonstnär med ett alldeles särskilt uttryck. Hennes smycken gjorda av stora insekter är både bedövande vackra och lite läskiga.

– Naturen är ju både underbar och obehaglig, det är en kombination av äckel

och attraktion. Mitt arbete baseras på idén om KBT, jag har sedan barn haft en stark fobi för insekter, och vissa insekter är ju äckligare än andra....

Smyckena görs av riktiga insekter, cikador, skalbaggar, och små köttiga snäckor. De sköra vingarna på cikadorna täcks med resin, en slags gjutplast, på ena sidan och insektskropparna omsluts med koppar i ett speciellt elektrobad, men vi återkommer till det. Det tomma innanmätet fylls med syntetiska diamanter.

– En enda gång har jag använt riktiga diamanter, jag hade gärna gjort det hela tiden, men det är ju en kostnadsfråga.

På bordet ligger vingar av cikador och trollsländor i olika stadier av processen från insekt till smycke, små burkar med lackfärg i regnbågens alla färger, och ännu mindre burkar med glittrande pigment. Vingarna

Märta Mattsson *Black spider* Foto Märta Mattsson

» Naturen är ju både underbar och obehaglig, det är en kombination av äckel och attraktion. Mitt arbete baseras på idén om KBT, jag har sedan barn haft en stark fobi för insekter, och vissa insekter är ju äckligare än andra...«

Märta Mattsson i sin ateljé Foto Anna Bauer

för tankarna till emaljsmycken från jugendepokens Lalique, men bara delvis, det här är betydligt brutalare.

Hur kom det sig då att det blev insekter?
– Även innan insekterna handlade mitt arbete mycket om djur och natur berättar Märta Mattsson och plockar fram några äldre smycken ur arkivet, ett armband format som en snigel, en ring med en chihuahua och en brosch i form av en köttätande växt. Redan då handlade det om naturens dubbelhet, en balansakt mellan det fina, det fula och det banala.

Vi resonerar lite kring smyckens förmåga att vara både bärbara konstobjekt och just smycken och hur de öppnar upp för diskussioner. Att bära ett så iögonfallande smycke blir ett naturligt samtalsämne, en isbrytare. En fråga som ständigt återkommer är varifrån insekterna kommer.

– Jag får ofta frågor kring det här och jag är nog med att vara helt transparent, berättar Märta Mattsson. Insekterna köps in från ett företag i Taiwan, som säljer både

odlade och vilda insekter. Detta är det mest etiska företaget jag hittat, de är med i den globala organisation CITIES och det är alltid helt lagliga insekter, aldrig fridlysta, de handlar med.

Märta Mattsson är utbildad på Royal College of Art i London och HDK, Högskolan för Design och Konsthantverk i Göteborg. Hon tog vara på studietidens möjligheter till utbyten och vistades både i Japan och på Hawaii i perioder. Några år efter Masterexamen följde en vistelse på Påskön. Att polynesiska blomsterkransar skulle inspirera en smyckekonstnär som vistas på Hawaii känns kanske inte helt främmande, men Påskön då, vad hände där?

Märta Mattsson skrattar lite och plockar ner något från väggen som vid första anblick liknar ålderdomlig, gulnad spets. Det är laserskuren pergament, alltså en tunn djurhud. Märta räcker över stycket med pergament, som är förtrollande vackert och

Märta Mattsson *Vingar* Foto Anna Bauer

Märta Mattsson *Eddie*
Foto Märta Mattsson

lite äckligt på samma gång, och mjukare än jag förväntat mig.

– På Påskön återkom jag till att undersöka pergament, som jag hade arbetat med tidigare under mitt Masterarbete 2010, men sedan lämnat en period. På Påskön fascinerades jag av alla döda djur och hur naturligt allt var. Då kom också idén om lei halsband, blomsterkransar, i pergament, som finns kvar för evigt och inte ruttnar bort. Det vill jag gärna återkomma till, tids nog. Olika material erbjuder olika infallsvinklar. Den skapande processen börjar alltid i materialet, formen får avgöra vad som behöver läggas till. Jag ser dem lite som hybrider, något dött som får nytt liv.

Resultatet presenteras i kollektioner med olika teman, och här blir både inspiration och KBT-tanke tydlig. En kollektion fokuserar på spindlar, en annan på skalbaggar och i ytterligare en på skaldjur. Jag fastnar för en samling broscher av infärgat rosa skinn som imiterar hur skalet, eller skalens, formar en räkas krökta stjärt på ett både snillrikt och humoristiskt sätt.

Märta Mattsson visar mig in i ateljéns inre rum. Nu ska jag äntligen få se det där magiska elektroformningsbadet. Elektrobadet visar sig vara en ganska oansenlig plastbalja fylld med en knallblå vätska. På ytan flyter bollar, i storlek något mindre än pingisbollar. Bollarna hindrar vätskan från att avdunsta under tiden processen pågår, förklarar Märta Mattsson. Ström kopplas från en kopparplatta till insekterna i badet i en sluten krets. Sedan vandrar koppar över från plattan till insekten. Det hela tar 1-4 dagar. Som genom ett kemiskt trolleri har sedan insekten täckts med ett lager koppar. Ligger de i för länge blir de lite knöliga, säger Märta Mattsson och pekar på en skalbagge som är lite buckligare och skrovligare än de andra.

Vad händer härnäst?

I år blir det tio år med insekterna och en jubileumsutställning - nästan retrospektiv - kommer att visas på Kaleido Konsthantverkskooperativ i Uppsala, och ytterligare en utställning på Falsterbo strandbad. I november bär det av till USA och Kanada med ett massivt program. Undervisning och föreläsning på skolor i Chicago och Detroit, utställning på ett galleri i Montreal och utställning och föreläsning på New York City Jewelry Week.

■ ANNA BAUER

Märta Mattsson *Doego*
Foto Märta Mattsson